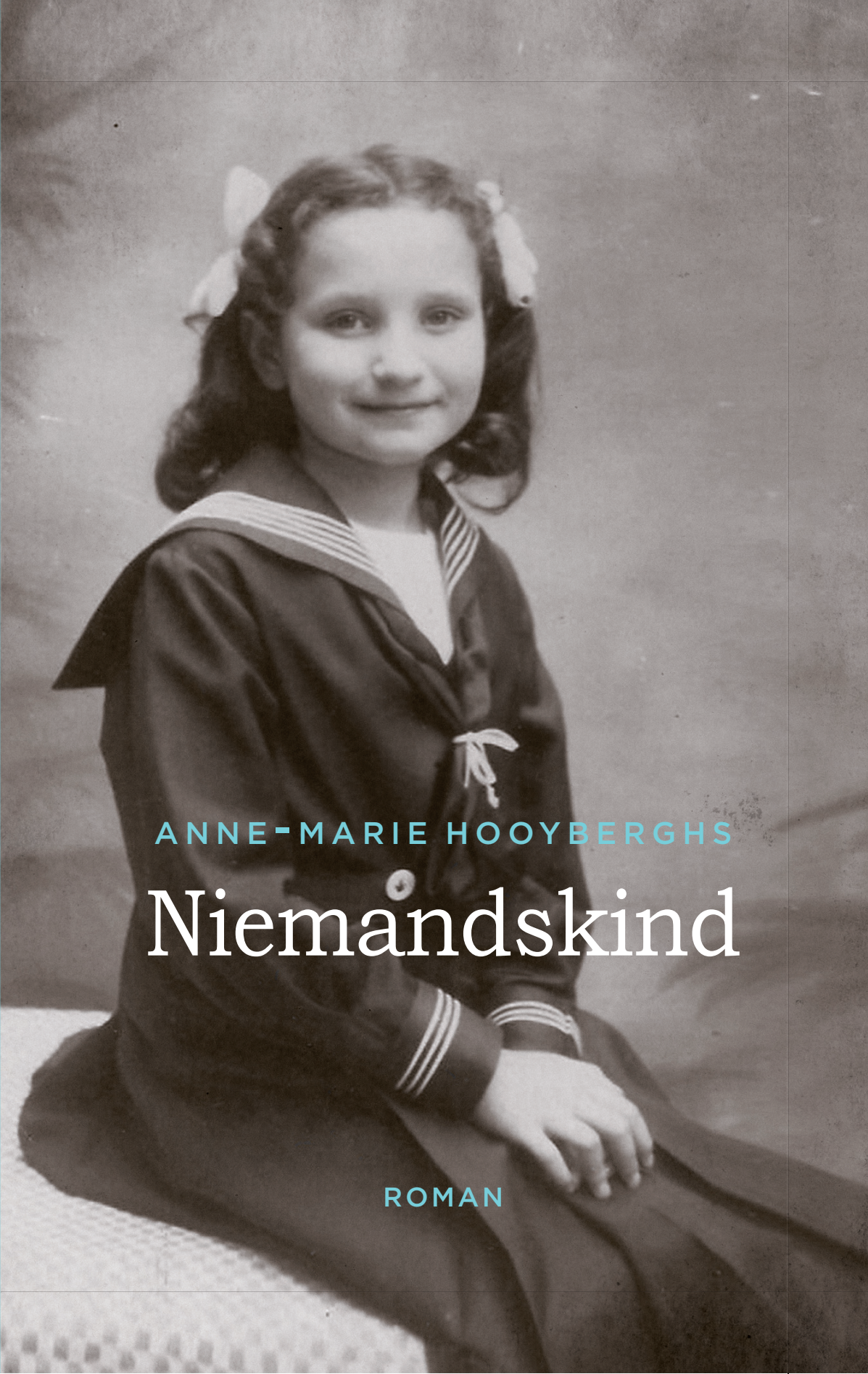

ANNE-MARIE HOOYBERGHS

Niemandskind

ROMAN

Anne-Marie Hooyberghs

NIEMANDSKIND

Uitgeverij Zomer & Keuning

Een liedje dat Suzy's moeder graag zong:

Ik ben een moderne vrouw
Die niet van kinderen houdt
En zing: La vie en rose
Nee, van kinderen hou ik niet
Van last en veel verdriet
Ge moogt ze allen houden…

VOORWOORD

Suzy is een integere, lieve en hulpvaardige vrouw. Ik heb haar leren kennen toen we in Blauberg kwamen wonen, een deelgemeente van Herselt (België). De eerste keer dat ik haar zag, kwam ze langsgewandeld, een lege kinderwagen voor zich uit duwend. We raakten aan de praat. Ze vond het erg interessant toen ze hoorde dat ik romans schreef, en ze vertelde me dat ze van lezen hield. Het was een korte, beleefde babbel, niet meer, maar ook niet minder.

De tweede keer kwam ze me opzoeken om te vertellen dat ze mijn boek *Celien Cobbe* gelezen had en dat ze er erg door geraakt was. Dat verhaal speelt zich af tijdens de Tweede Wereldoorlog, en de hoofdpersonages zijn de kinderen Celien en Stien, twee wezen. Naar aanleiding van dat verhaal vertelde ze me dat zijzelf ook een periode in een weeshuis had doorgemaakt. Ik had het gevoel dat ze terughoudend was en haar verhaal op dat moment niet verder wilde prijsgeven.

Maar naarmate we elkaar meer zagen en aan de praat raakten, groeide het vertrouwen, en kwam ik stukje bij beetje heel wat meer over haar leven te weten. Soms was haar verhaal zo aangrijpend dat het bijna niet te vatten was. Een ander stukje van haar leven vervulde me dan weer met afschuw en onbegrip. En net toen ik dacht dat ik alles nu wel gehoord had, vertelde ze me toestanden die mij de haren te berge deden rijzen. Het

leek me bijna onvoorstelbaar dat iemand dit allemaal meegemaakt kon hebben, maar haar verhaal was zo gedetailleerd, haar relaas zo emotioneel geladen, dat de twijfel al vlug naar de achtergrond verdween en ik alleen nog maar verbaasd en met stomheid geslagen kon staan.

De Tweede Wereldoorlog en de zware jaren daarna, waarin Suzy's jonge leven zich afspeelde, waren beslist geen gemakkelijke jaren en hebben daardoor niet alleen bij Suzy, maar bij bijna alle mensen een grote rol gespeeld in hun opvoeding en in hun leven. Maar ik had niet verwacht dat sommige nonnen – die zich nota bene 'zusters van liefde' noemden – mishandeling, indoctrinatie, manipulatie en onrecht als bruikbare normen beschouwden en daardoor het leven van vele kinderen voor de rest van hun leven hebben getekend. Waarschijnlijk – en hopelijk – was het goed bedoeld, en waren deze 'niemandskinderen' gestorven als de zusters zich toen niet over hen ontfermd hadden, maar dat maakt hun handelwijze nog niet goed.

Op een dag vroeg ik Suzy of ik een boek over haar leven mocht schrijven, en tot mijn verbazing aarzelde ze maar heel even voordat ze toestemde. 'Misschien is dat wel een goed idee,' zei ze. 'Niet alleen voor mij, maar voor alle kinderen die toen net als ik in een weeshuis zijn opgegroeid. Ik ben ervan overtuigd dat iedereen zijn littekens wel zal hebben. Misschien begrijpen onze echtgenoten en kinderen dan beter waarom velen van ons een beetje anders functioneren dan iemand die in een warm nest is opgegroeid.'

Het was voor haar niet gemakkelijk alles te vertellen. Sommige dingen kwamen alleen maar met horten en stoten over haar lippen, andere gebeurtenissen brachten tranen in haar ogen of waren zo heftig dat we het gesprek moesten staken om op een andere keer verder te gaan.

Maar het is haar gelukt.

Dit is haar verhaal. Het verhaal van het meisje, de jonge vrouw, de moeder en ten slotte de oma die ze geworden is…

Deze roman is gebaseerd op waargebeurde feiten. Om Suzy's familieleden en kennissen niet in diskrediet te brengen of te compromitteren zijn sommige namen en data gewijzigd. Dat doet echter niets af aan de authenticiteit van het verhaal.

HOOFDSTUK 1

Antwerpen, september 1941

Het kleine meisje keek hulpeloos naar het roodbehuilde gezichtje van haar broertje. Ze had al van alles geprobeerd om het huilen te laten ophouden. Ze had hem op haar vingers laten zuigen, wat ze zelf ook grappig vond, en ze had wat krantenpapier bij elkaar gefrommeld, waardoor het knisperde en ze even zijn aandacht kon trekken. Ze was ook op de stoel geklommen om de geëmailleerde waterkan te pakken die op de tafel stond, in de hoop dat een beetje water drinken hem tot zwijgen kon brengen. Maar de kan was te zwaar geweest, en ze had hem laten vallen. Nu lag er een grote plas op de vloer, en de waterkan was onder de tafel gerold.

Ze begreep maar al te goed waarom haar broertje zo huilde. Hij had honger. Net als zij. Ze hoopte dat haar moeder vlug zou komen en dat ze deze keer niet boos zou worden. Ze keek met een bange blik naar de plas en schrok op toen ze de deur zag opengaan. Ondanks het feit dat ze gestraft zou worden om de ravage die ze had aangericht, was ze blij dat haar moeder er eindelijk was. Maar ze vergiste zich. Het was een vreemde vrouw, die eerst nieuwsgierig de kamer rond keek, daarna naar haar broertje bleef kijken en toen haar blik op haar liet rusten.

De vrouw ging op haar hurken voor het meisje zitten.

'Hallo,' zei ze vriendelijk. 'Ik ben Dora Struyf van de Dienst Kind- en Welzijnszorg. We hebben van mensen te horen gekregen dat ze vermoeden dat hier kinderen verwaarloosd worden, en zo te zien klopt dat. Maar het zal je wel niet erg interesseren te weten wie ik ben en wat ik kom doen, hè?' Ze glimlachte warm naar het kind en keek de kamer weer rond. Ze had verwacht dat ze geen fraaie dingen zou aantreffen, maar wat ze te zien had gekregen toen ze de deur van het kamertje opende, had haar toch een schok gegeven. De kamer, een goede twee bij drie meter groot, leek in geen eeuwen gelucht te zijn. Het stonk er naar braaksel en uitwerpselen. De tafel, die onder een klein raam was geplaatst, stond vol vuile borden en kopjes. Eén stoel stond erbij, met een witte, geëmailleerde mok op de zitting en een grote plas eronder. Ze zag dat het email van de mok er hier en daar afgesprongen was en donkere vlekjes had achtergelaten. Twee andere stoelen stonden her en der in de kamer verspreid. Tegen de linkermuur stond een donkerbruin gebeitste, hoge kast waarvan een deurtje half uit de hengsels hing. Daarnaast een vies zinken teiltje waarin het kind blijkbaar haar behoeften moest doen en dat bijna overliep. Een bloempot met een verwelkte plant lag in scherven omver, waardoor de aarde over de vloer was uitgestrooid. Daartussen lag een baby met blote, ontstoken en vieze billetjes op een opengevouwen krant die helemaal doorweekt en besmeurd was. Zijn gehuil was nu niet veel meer dan een ijl gekrijs, een kreet zonder geluid. Hij was doodop, klaar om uitgeput in slaap te vallen terwijl de honger zijn lichaampje verteerde. Hij zag er mager en ziekelijk uit, met een bol, uitpuilend buikje dat wees op sterke ondervoeding. Ernaast stond het tengere meisje dat haar met grote ogen aankeek. Ze leek niet verwonderd of bang, veeleer blij en opgelucht iemand te zien. Het kind had vuile vegen in haar gezichtje, en haar donkere krullen waren bij elkaar geklit en staken alle kanten op. Het jurkje dat ze droeg, was grauw en vuil. Het enige heldere aan haar waren haar grote, groengrijze ogen, die nu nieuwsgierig naar haar opkeken.

Dora glimlachte weer. 'Hoe heet je?' vroeg ze zacht.

'Suzy,' zei het kind.

'Suzy? Wat een mooie naam. En weet je ook hoe oud je bent, Suzy?'

Het meisje schudde haar hoofd.

'En je broertje? Hoe heet hij?'

'Eddy.'

'Dat is ook een mooie naam. Hij is nog erg klein, zie ik.'

'Hij is een baby,' antwoordde het meisje overtuigend.

Dora vond dat het kind erg bijdehand was, maar ze schatte het meisje toch niet veel ouder dan twee, hooguit drie jaar. Ze knikte. 'Hij is inderdaad een baby, en zo te zien heeft hij honger. Heb je ook honger, Suzy?'

Het meisje knikte gretig.

'Wanneer heeft je moeder je voor het laatst eten gegeven?'

Suzy haalde haar schouders op. Ze was nog te klein om te weten hoelang het geleden was, maar vandaag had ze nog niets gehad, wist ze zeker. Toch sprak ze die gedachten niet uit.

Dora keek om zich heen. 'Ik zie hier geen bedden staan? Slapen jullie in een andere kamer?' Ze wist uit ervaring dat in veel arme gezinnen de kinderen gewoon op de grond, op een vieze matras of op een deken sliepen.

Suzy schudde haar hoofdje. Ze schoof twee stoelen tegen elkaar, kroop erop en ging liggen. Dora hoefde verder niets meer te weten. Ze wist genoeg. Hier moest meteen ingegrepen worden. Ze keek om zich heen en greep een vies dekentje dat op de grond bij de kast lag. Voorzichtig wikkelde ze de baby erin. Het kind was uitgeput en reageerde nauwelijks. Ze hoopte dat het voor dit kleine kereltje niet te laat zou zijn.

'Je broertje is ziek. Ik zal hem naar de dokter brengen. Daarna moet ik eerst nog iets regelen, maar daarna kom ik jou ook halen. Vind je dat goed?'

Het meisje knikte, al begreep ze maar half wat Dora bedoelde.

Dora kon haar nog niet meenemen, ook als het al zou willen.

Ze moest deze schrijnende situatie eerst voorleggen aan de zusters van Sint-Vincentius a Paulo, in de hoop dat ze voor deze kinderen nog een plaatsje hadden. Bovendien moest ze zo vlug mogelijk papieren laten klaarmaken om hun moeder tijdelijk uit het ouderlijk gezag te ontzetten. Het was duidelijk dat ze niet in staat was voor haar kinderen te zorgen.

Dora liet Suzy met pijn in haar hart achter, maar ze moest eerst zekerheid hebben dat ze de kinderen kon plaatsen. De oorlog maakte het leven niet gemakkelijk, en de helft van de Antwerpse bevolking kon hun kinderen maar met moeite naar behoren grootbrengen. Het was niet verwonderlijk dat de zusters van Sint-Vincentius alleen de ergste, hopeloze gevallen wilden opnemen. Het weeshuis zat al overvol met wezen en kinderen van wie de ouders te arm waren om hen te onderhouden. Het was soms hemeltergend. Dora wist als geen ander dat het niet gemakkelijk was in deze oorlogstijd als alleenstaande moeder te overleven. Maar dat was nog geen reden om als een zondige, overspelige vrouw door het leven te gaan en haar kinderen aan hun lot over te laten. Want dat was Josefien. Een overspelige vrouw. Ze werkte in een café, en het was algemeen bekend dat ze haar mannelijke klanten niet alleen van bier voorzag. Ze had bij de Dienst Kind- en Welzijnszorg hulp kunnen vragen, voordat het zover gekomen was, ging het door Dora heen. Die instantie stond altijd klaar voor mensen in nood, en ze deden er alles wat ze konden. In deze moeilijke tijd was dat niet veel, maar er werd vooral voor gezorgd dat de kinderen naar behoren konden opgroeien. Dat was de belangrijkste doelstelling. Daarom vond ze het haar recht deze baby al meteen mee te nemen. Hij was er te erg aan toe. Buiten het feit dat hij uitgemergeld was, had hij onmiddellijk verzorging nodig.

'Ik ga nu tegen je moeder zeggen dat ik je broertje meeneem. Jij blijft nog even hier, maar het zal niet erg lang meer duren voordat ik jou ook kom halen.' Ze wachtte deze keer niet op een reactie, maar ging de kamer uit en de trap af naar beneden.

Dora was deze keer niet van plan het café net zo onopvallend te verlaten als ze was binnengekomen. Ze had – ondanks de onrust door de Duitse bezetting – genoten van haar wandeling door de smalle steegjes van de stad tot in de Offerandestraat, waar het café op de hoek gelegen was. Het was ook een uiterst warme septemberdag. De dienst had haar erop uitgestuurd om naar Josefiens kinderen te gaan kijken. Volgens welingelichte personen zouden haar kinderen verwaarloosd worden, en zaten ze altijd alleen en huilend in een kamertje boven het café.

Vanwege het zachte weer stond de deur open. Een walm van tabak en bier golfde naar buiten, en ze hoorde gelach en luide mannenstemmen. Ze zag een grauwe, bruingerookte kamer, waarin een donkerbruin gebeitste toog en enkele tafeltjes met stoelen stonden. Twee jonge mannen zaten aan een tafeltje, en Josefien zat op schoot bij een van hen. Ze droeg een jurk met een lage hals, waardoor haar borsten er bijna uitpuilden. Haar gezicht was opgemaakt met felrode lippenstift, en haar kastanjebruine haar golfde uitdagend over haar schouders. Ze kirde en lachte schel om iets wat de man zei.

Dora had op het punt gestaan Josefien terecht te wijzen en haar te vermanen haar plicht te doen en haar fatsoen te houden, maar ze bedacht zich. Ze zag dat Josefien met haar rug naar haar toe zat, en ze had bedacht dat ze van deze gelegenheid moest profiteren voordat de flirtende vrouw haar kon verbieden naar boven te gaan. Dat recht had ze, want volgens de wet moest Dora eerst toestemming vragen, en kon Josefien haar een andere keer laten terugkomen omdat ze nu geen tijd had. Nou, dan zou ze er wel voor zorgen dat de werkelijkheid een beetje verdoezeld werd. Dus moest ze van deze gelegenheid profiteren. Ze was het café in geglipt en was snel de trap op gelopen die ze aan haar linkerkant zag. Niemand had haar tegengehouden. De mannen hadden alleen maar oog gehad voor Josefien, en Josefien had geen ogen in haar rug. Daardoor had Dora de schrijnende toestand goed in zich op kunnen nemen en kon ze meteen maatregelen treffen. Maar nu ze wist

wat ze wilde weten, mocht ze gerust gezien worden. Ze zou haar zegje wel doen. Met het kind in haar armen dwong ze de mannen plaats voor haar te maken, en ze keek de ontaarde moeder strak aan. Haar ogen schoten vuur.

'Je kunt beter naar je kinderen omkijken in plaats van hier plezier te maken met een zootje ongeregeld,' beet ze Josefien toe. 'Je zoontje is ziek en uitgehongerd. Je moet je schamen dat je hem zo laat verkommeren. Ik neem hem mee naar een dokter, en probeer maar niet me tegen te houden, want dan zorg ik ervoor dat je aangeklaagd wordt voor ernstige en opzettelijke verwaarlozing. Je dochtertje is er niet veel beter aan toe. Je gedrag is echt afschuwelijk.'

'Ach, mens, waar bemoei jij je mee?' liet Josefien zich niet onbetuigd. 'Jij hebt het recht niet mijn huis binnen te dringen! Het zijn mijn kinderen, en zolang ze eten krijgen en een onderdak hebben, doe ik mijn plicht.'

'Een baby heeft meer nodig dan amper genoeg eten om in leven te blijven, Josefien, en dat weet je maar al te goed. Ik zal ervoor zorgen dat je uit het ouderlijk gezag ontzet wordt, en dat je kinderen ergens anders ondergebracht worden, waar ze in ieder geval een kans hebben om op te groeien. Ik kom over een paar dagen ook je dochtertje halen. En geef haar alsjeblieft te eten. Het kind is uitgehongerd.'

Na deze woorden draaide Dora zich om, en ze ging met opgeheven hoofd het café uit. Ze had nu geen tijd om Josefien nog meer voor de voeten te werpen. De baby moest geholpen worden.

'Nou, als het zo zit, mag je ze hebben! Ik heb nooit kinderen gewild! Hoor je dat? Dat andere kreng mag je ook komen halen, ik hoef haar niet,' riep Josefien haar woedend na. Ze keek weer naar de twee mannen en glimlachte zuur. 'Ik ben ze liever kwijt dan rijk.'

Een van de mannen knikte met zijn hoofd naar de zoldering. 'Ik wist niet eens dat je kinderen had. Je dochtertje zit dus nog boven?' vroeg hij.

Josefien trok een verveeld gezicht. 'Ze moet toch ergens blijven.'

'Wie zorgt er dan voor haar?'

'Niemand. Ze is oud genoeg om voor zichzelf te zorgen.'

'Hoe oud is ze dan?'

'Wat doet dat ertoe? En houd nu maar op over kinderen. Ze bezorgen me alleen maar ellende.'

De man zweeg, maar hij nam geen genoegen met haar antwoord. Hij was zelf vader van drie kinderen. Hij zat aan de grond, had geen werk en kwam één keer in de week bij Josefien zijn ellende verdrinken. Het was verkeerd, besefte hij maar al te goed, want hij kon het weinige geld dat ze hadden, beter aan zijn gezin besteden. Maar hij kon het niet laten. Hij had een uitlaatklep nodig, iets waardoor hij zijn eigen frustraties even kon vergeten. Josefien kon luisteren. Ze leek hem beter te begrijpen dan zijn eigen vrouw. Bovendien zag ze er aardig uit en was ze niet te beroerd om het bed met hem te delen als hij daaraan behoefte had. Hij was geen heilige, gaf hij grif toe, maar hij was nog niet zo'n ellendeling dat hij zijn eigen kinderen in de steek zou laten. Hij hield van hen, en hij gruwde bij de gedachte dat ze aan hun lot werden overgelaten.

'Ik was al vroeg hier, en het is nu vier uur 's namiddags, maar ik heb je nog niet één keer naar boven zien gaan. Wil dat zeggen dat je je kinderen nog niets te eten hebt gegeven?'

'Denk je nou heus dat ik hen laat verhongeren? Er staat eten op tafel, en Suzy is oud genoeg om het te pakken,' loog ze.

'En de baby? Die heeft toch verzorging nodig? Die kan zijn eten toch niet zelf pakken?'

'Ach, man, waar bemoei je je mee? Ik kan hier toch niet steeds weg?'

'Nou, als het aan mij ligt, wel. Mijn maat en ik zijn de enigen die je beletten bij je kind te zijn. Voor de rest is het café leeg.'

Even later waren de mannen verdwenen. Josefien keek hen door het raam na en voelde boosheid in zich opkomen. Daar

ging haar inkomen! Allemaal de schuld van dat mens van De Dienst Kind- en Welzijnszorg. Waar haalde dat mens het recht vandaan zich met haar leven te bemoeien? Bah! Kinderen. Het kwam allemaal door hen. Ze had nu nog meer de pest aan hen. Ze had er nooit om gevraagd en ze had altijd gehoopt dat ze niet zwanger zou worden. Maar het was ijdele hoop gebleken. Het eerste kind dat ze tegen haar zin op de wereld had gezet – ze wist niet eens wie van haar toenmalige minnaars het verwekt had –, was met zeven maanden gestorven, en ze was blij geweest dat ze ervan af was. Maar toen kwam Suzy, en daarna Eddy.

De gedachte aan Suzy maakte haar boosheid nog groter. Door dat rotkind waren haar broodnodige klanten weggegaan. Ze was haar alleen maar tot last. Terwijl ze zich steeds kwader maakte, ging ze de trap op.

Het kind zat op de rand van de tafel en keek door het raam waardoor ze Dora en haar broertje had nagekeken. Toen ze de deur hoorde opengaan, draaide ze haar hoofdje en verscheen er een stralende glimlach op haar gezichtje, maar deze stierf al snel weg toen ze het gezicht van haar moeder zag. Ze had al heel jong geleerd gezichten te analyseren en het kleinste trekje om haar moeders mondhoeken te herkennen. Ze kreeg echter geen kans om zich daartegen te wapenen.

'Wat heb je tegen die tuttebel gezegd?' vroeg Josefien nijdig terwijl ze het kind aan haar arm van de tafel trok. Suzy begreep niet waarover ze het had en zweeg beteuterd. Maar toen zag Josefien de plas op de vloer. 'En wat is dat hier? Is het nog niet erg genoeg dat je mijn verdiensten hebt weggejaagd? Ellendig nest!'

Suzy zag de eerste klap niet aankomen. Die was zo hard dat ze omviel. De volgende klappen kwamen vlug achter elkaar, en waren hard en pijnlijk. Josefien koelde haar woede op het kind. Ze sloeg en bleef slaan, totdat het meisje jammerend als een opgerold hoopje ellende in een hoekje kroop, met haar knietjes opgetrokken en haar armen in wanhoop om haar hoofdje gewikkeld.

Josefien bleef hijgend naar het bont en blauw geslagen kind kijken. Ze voelde geen medelijden, geen wroeging, geen spijt. Ze voelde geen greintje liefde, alleen maar afkeer. In haar ogen was het meisje alleen maar een etterend aanhangsel, een gezwel waarvan ze het liefst zo vlug mogelijk verlost was.

'Nou, laten ze je maar komen halen!' beet ze het kind toe. 'Liever vandaag dan morgen!' Daarna ging ze de kamer uit en sloeg ze de deur met een klap dicht.

Het meisje bleef nog een hele tijd jammerend in haar hoekje zitten. Ze huilde niet. Het was meer een kreunend en klagend geluid, als van een diertje in nood. Ze had al vaak klappen gekregen. Ze wist wat het was, en soms was ze zelfs blij dat ze klappen kreeg, omdat ze dan tenminste aandacht van haar moeder kreeg. Maar deze keer was het anders. Deze keer was ze bang geweest dat haar moeder niet zou kunnen ophouden. Ze probeerde zich een beetje te bewegen, maar zelfs dat deed pijn. Uiteindelijk liet ze zich gewoon op haar zij op de vloer glijden. Ze keek om zich heen op zoek naar het dekentje, maar toen dacht ze weer aan die vreemde vrouw die Dora heette. Zij had haar broertje erin gewikkeld en het meegenomen. Het besef dat ze het enige zachte en troostbare dat ze bezat, kwijt was, maakte dat de tranen kwamen. Nu had ze niets meer waaraan ze zich kon vastklampen. Haar magere, murw geslagen en uitgeteerde lichaampje begon te schokken. In foetushouding liggend op de harde, kille vloer huilde het kleine meisje grote, bittere tranen.

HOOFDSTUK 2

Het kind had niet verwacht Dora nog terug te zien. Ze had er niet eens bij stilgestaan. Maar toch stond ze plotseling weer in de kamer. Suzy was er vreselijk blij om, want de afgelopen dagen waren de eenzaamste in haar korte leventje geweest. De klappen van haar moeder hadden vreselijk veel pijn gedaan, en ze had haar broertje gemist. Nu hij weg was, was er niemand meer tegen wie ze kon praten en die haar wat afleiding kon bieden. Vandaag was de pijn wat minder, en miste ze haar broertje nog meer. Maar gelukkig was de vreemde vrouw teruggekomen en bracht ze misschien haar deken mee. Ze verlangde er heel erg naar.

Dora zag de blauwe schijn op de wang van het kind maar al te goed. Het gezicht rondom het oog erboven was opgezwollen. Haar armpjes en beentjes vertoonden eveneens blauwe en rode vlekken en striemen. Dora's hart kromp ineen van spijt dat ze het kind niet eerder had kunnen meenemen. Maar nu was gelukkig alles geregeld, en zou haar leven een andere kant op gaan. De zusters van Sint-Vincentius a Paulo zouden haar onder hun hoede nemen. Aangezien Suzy geen wees was, was het niet gemakkelijk geweest de zusters ertoe te overreden haar op te nemen. Vooral het feit dat dit kind de vrucht was van een overspelige vrouw, maakte de nonnen weigerachtig. Maar Dora had hen ten slotte toch kunnen overhalen. Het was toch

hun taak zondaars weer op het goede spoor te brengen, nietwaar? En waren zij niet de eersten die vergeving schonken? Suzy was nog erg jong en wist helemaal niets van haar moeders losbandige bestaan. Dankzij de zusters zou dit kind juist behoed worden voor een zondige wereld. Zij konden ervoor zorgen dat dit kind zou uitgroeien tot een fatsoenlijke jonge vrouw.

Het was haar ten slotte gelukt de zusters zover te krijgen dat ze Suzy opnamen, en daar was ze vreselijk blij om. De nonnen zorgden goed voor de kinderen, wist ze. Ze kregen er voldoende voedsel en de nodige verzorging en konden naar school totdat ze oud genoeg waren. Suzy zou het daar veel beter hebben dan in de hel waarin ze nu leefde.

Ze hurkte neer tot op ooghoogte van het kind. Suzy keek naar de mand aan Dora's arm en vroeg zich af of haar dekentje daarin zat.

'Dag, Suzy,' zei Dora met een vriendelijke glimlach. 'Ken je me nog?'

Het meisje knikte bijna onmerkbaar.

'En weet je nog dat ik je broertje meegenomen heb naar de dokter?'

Nu knikte Suzy duidelijk.

'Nou, hij maakt het al wat beter, hoor. Hij ligt in het ziekenhuis, waar hij goed verzorgd wordt. Hij eet flink, en ook zijn billetjes zien er al wat minder erg uit. Het zal nog wel een poosje duren voordat hij weer helemaal de oude is. Weet je ook nog dat ik toen gezegd heb dat ik terug zou komen om jou te komen halen?' Ze wachtte deze keer niet totdat het kind knikte, maar vervolgde meteen: 'Dat kom ik nu doen. Maar zo te zien kan ik beter met jou ook even langs de dokter gaan. Kun je me vertellen wat er gebeurd is?'

Suzy haalde haar smalle schoudertjes op en zweeg.

'Heeft je moeder je geslagen?'

Weer een stilzijgen. Dora begreep dat het geen zin had door te vragen. De schuldige zou toch ontkennen. Dat stond wel vast.

'Heb je veel pijn?'

Het meisje schudde haar hoofdje. De pijn was al veel minder, maar ze had haar deken zo gemist. Dora zag dat de blik van het kind op haar mand gefixeerd was en glimlachte. 'Denk je dat ik iets voor je bij me heb?' vroeg ze. Ze greep in de gevlochten mand, maar in plaats van een deken haalde ze er een stuk zelfgebakken cake en een glanzende rode appel uit. Suzy keek met grote ogen naar het aangeboden lekkers. Cake kende ze niet. Ze had nog nooit cake of koek gegeten. Maar een appel kende ze wel, en ze keek met wijd opengesperde ogen en een verlekkerde blik naar het stuk fruit in Dora's hand.

'Neem maar,' moedigde Dora haar aan.

Voorzichtig nam het meisje de appel, en ze zette haar tanden erin. Met een dankbare blik keek ze Dora aan, terwijl de appel vlug kleiner werd en het kind genoot van elke hap die het nam. De cake ging wat moeizamer. Ze begreep niet wat ze ermee aan moest. Pas toen Dora een stukje ervan in haar eigen mond stopte en met veel gesmak opat, probeerde Suzy het ook. Zodra ze de zoete smaak ontdekt had, propte ze het hele stuk bijna in één keer in haar mond. Dora moest erom lachen, en dat maakte het kind ook aan het lachen. Suzy vond het heerlijk. Deze mevrouw was heel aardig voor haar. Ze wilde niet dat Dora weer wegging.

Toen Dora haar vroeg of ze mee wilde naar een plaats waar nog andere kinderen woonden, aarzelde ze niet. De gedachte hier weg te kunnen, niet langer eenzaam te zijn, iets te kunnen zien van de wereld die ze nu alleen door het raam kon zien, maakte dat ze al naar de deur liep voordat Dora rechtop ging staan.

'Nou, dat zegt genoeg,' grinnikte ze. 'Nog even wachten, meisje. We zijn nog niet klaar om te vertrekken.'

Ze nam een jasje en schoenen uit de mand en trok ze Suzy aan. Het waren oude, versleten spullen die ze bewaarden om erbarmelijke toestanden zoals nu op te lossen. De warmte van enkele dagen terug was immers volkomen omgeslagen in regen

en kou, en ze was verstandig genoeg om te weten dat ze van Josefien geen hulp zou krijgen om het kind naar behoren aan te kleden. Als ze al kleding voor het kind had! Dus had ze er zelf maar voor gezorgd. De oude schoenen waren wat te groot, en het jasje aan de zoom uitgerafeld, maar Suzy keek er vol trots naar en was zo blij als een kind maar kon zijn.

Zodra het meisje warm aangekleed was, hielp Dora haar de trap af. In het café stond Josefien achter haar toog een paar glazen af te drogen. Enkele klanten zaten aan een tafeltje en speelden kaart. Ze keek niet op toen Dora met het kind voor haar bleef staan.

'Het is tijd om afscheid te nemen, Josefien. Ik hoop dat ze ooit nog op haar moeder kan rekenen,' zei Dora zacht.

'Dan kan ze lang wachten. Ik ben blij dat ik van haar af ben.' Josefien vertikte het op te kijken.

Dora keek naar het kind. Suzy had geen oog voor haar moeder. Ze keek met grote ogen het café rond, naar de mensen die er zaten, naar de sigarenrook die als een mistachtige sliert door de ruimte zweefde, naar de kaarten die op en neer gingen en naar het raam waar de lucht grijs zag en de daken glommen van de nattigheid. Alles leek haar mooi, nieuw, ongekend.

'Zeg maar dag tegen je moeder, Suzy. Dan zijn we klaar om te vertrekken.'

Suzy keek omhoog naar haar moeder, mompelde 'dag' en draaide zich meteen om naar de deur. Er was geen enkele gevoelsbinding tussen moeder en kind, geen greintje emotie. Het benauwde Dora, en ze vroeg zich af wat dit kind had meegemaakt dat het zo onthecht was van haar eigen moeder. Ze was blij dat het nu alleen maar de goede kant op kon gaan.

Ze hoefden niet ver te lopen voor hun eerste halte: amper een straat verder, bij dokter Vyncke, een gezette vijftiger. Hij zette zich vrijwillig in voor de Dienst Kind- en Welzijnszorg en stelde de eerste diagnose van verwaarloosde kinderen. Hij besliste of de kinderen naar het ziekenhuis moesten, zoals met Suzy's broertje het geval was geweest, of dat ze – als ze ten-

minste goed verzorgd werden – een kans hadden om er zo bovenop te komen.

Toen Dora Suzy uitkleedde voor het onderzoek, schrok ze van het bont en blauw geslagen, uitgeteerde lijfje. Ze voelde haar boosheid op Josefien toenemen. Zij was het niet waard moeder genoemd te worden! Voorzichtig trok ze het kleine meisje even tegen zich aan, voordat zij haar op de onderzoekstafel zette. Dokter Vyncke keek Dora over zijn bril veelbetekenend aan, maar stelde geen vragen. Hij had al te veel ellende gezien. Zijn doel was deze kinderen wat op te lappen, ervoor te zorgen dat ze het leven weer aankonden voordat de instantie hen ergens plaatste.

Gelukkig bleek uit het onderzoek dat Suzy geen enkele breuk had opgelopen en dat haar bloeduitstortingen binnen enkele dagen wel zouden wegtrekken. Hij constateerde wel dat ze sterk ondervoed was, en onverzorgd, maar dat ze er niet erg genoeg aan toe was om in het ziekenhuis opgenomen te worden. Dora was er blij om. De hospitalen lagen vol gewonde soldaten. Een kind als Suzy zou zich daar alleen maar verloren voelen.

Vol vertrouwen dat het nu allemaal wel goed zou komen, zetten ze hun weg voort. Ze moesten nog een eindje lopen naar de Beeldekensstraat, waar het klooster van de zusters gelegen was. Dora keek naar het kind. Het meisje had haar hoofdje naar de hemel opgeheven en glimlachte verrukt toen een paar regendruppels op haar wangen en voorhoofd vielen. Ze keek haar ogen uit naar de barokke geveltjes, naar de mensen, naar de spelende kinderen in de straten, naar de soldaten die hen in hun legervoertuigen voorbijreden. Zelfs het glanzen van de kasseien leek haar te bekoren. Het kostte Dora soms moeite haar door te laten lopen. Overal bleef ze staan en keek ze met open mond om zich heen. Er viel ook zo veel nieuws te ontdekken.

Uiteindelijk kwamen ze op hun bestemming aan. Ze staken een plein met twee reusachtige platanen over en kwamen bij een groot gebouw met veel ramen waar tralies voor zaten. Bij

een grote, bruingeschilderde houten poort bleven ze staan. Dora trok aan een bellenkoord en wachtte geduldig. Zoals heel de weg hiernaartoe keek Suzy nieuwsgierig en opgewonden om zich heen. Ze hoefden niet lang te wachten. Een klein luikje in de deur werd opengedaan, en toen klonk het geluid van een grendel die werd opengeschoven.

'Goedemiddag, zuster Valentina,' begroette Dora de jonge non die haar vragend aankeek. 'Moeder-overste verwacht me.'

De non zei niets, maar keek naar het kind en knikte. Ze gaf een teken haar te volgen. Suzy zag een gang met aan de rechterkant een klein kamertje waarvan een raampje in de gang uitkwam. Recht voor haar was een trap met drie treden die naar een deur leidde. Ze gingen echter rechtdoor, langs de trap, door een lange, stille kloostergang, waar zelfs hun zachte voetstappen hol klonken, tot aan het kantoor van moeder-overste. Zuster Valentina klopte discreet en wachtte totdat ze 'binnen' hoorde. Daarna deed ze de deur open en liet ze Dora en Suzy naar binnen. Achter hun rug werd de deur geruisloos gesloten.

Moeder-overste stond hen op te wachten en knikte toen ze Dora en het kind zag. De non was de jongste niet meer, maar blijkbaar getuigden haar inzicht en haar welbespraaktheid van een goed verstand, en dat had haar gebracht waar ze nu stond.

Suzy keek naar de vleugelkap van de non. Deze was hetzelfde als bij die andere mevrouw, die hen had binnengelaten. Zulke hoeden had ze nog nooit gezien. Moeder-overste deed alsof ze Suzy's verwonderde blik niet zag. Kinderen waren in haar ogen niet geschikt om mee te communiceren, en dus richtte ze het woord tot Dora.

'Zo, dat is dus Suzy? Ze ziet er inderdaad erg verwaarloosd uit. Het kind is vel over been, en haar haren zien er niet uit. Eén kluwen. Er zal niets anders op zitten dan de schaar erin te zetten.'

Dora knikte. 'Volgens mij zal ze dat helemaal niet erg vinden, moeder-overste. Ze komt hier in de hemel terecht na de hel waaruit ze gekomen is.'

'Dan hoop ik dat we haar in de hemel kunnen houden, gelet op de reputatie van haar moeder!' Terwijl ze dat zei, liep ze naar haar bureau toe. Ze ging zitten in de stoel die erachter stond en nam een groot boek met een zwarte lederen kaft. 'Nou ja, we kunnen alleen ons best doen. Ik zal haar inschrijven.' Ze doopte een pen in een inktpot en keek vragend naar Dora. 'Wat is haar volledige naam?'

'Suzy Denise Jeanne Dierckx. Maar we zijn erachter gekomen dat ze niet echt een kind is van meneer Dierckx. Ze draagt alleen zijn naam.'

Moeder-overste trok haar wenkbrauwen op, maar voordat ze iets kon vragen, ging Dora verder. 'Hij is wel de biologische vader van haar broertje, en hij is met Josefien getrouwd toen hij hoorde dat ze zwanger van hem was. Toen heeft hij ook zijn naam aan Suzy gegeven. Maar hun huwelijk heeft niet lang standgehouden. Volgens zijn eigen woorden omdat ze te veel met andere mannen scharrelde. Na amper tien maanden was hij al van haar weg en liet hij haar met twee kleine kinderen achter. Suzy's echte vader – als ik het zo mag uitdrukken – is volgens Josefien een jood die ze vóór meneer Dierckx had leren kennen, maar die ze na een paar keer je-weet-wel' – ze sloeg een kruisteken terwijl ze 'je-weet-wel' uitsprak – 'nooit meer heeft teruggezien. Ze zegt dat ze niet eens zijn naam weet, maar daar heb ik zo mijn twijfels over. Ik denk dat ze het gewoon niet wil vertellen omdat zijzelf niets meer met hem te maken wil hebben.'

De non schudde meewarig haar hoofd en keek bedenkelijk naar het meisje. Ze vroeg zich af of ze er wel goed aan had gedaan het meisje op te nemen. Misschien woekerde het zondige bederf al in dat kleine lijfje en was het er niet meer uit te krijgen. Maar ze had toestemming gegeven en ze hield zich aan haar woord. Ze zuchtte diep, doopte haar pen nog eens in de inkt en schreef Suzy's naam met een mooi krullend handschrift in het boek.

'Geboortedatum?' Ze keek niet op terwijl ze het vroeg.

'Geboren op 1 december 1938. In het hospitaal in de Vinkenstraat,' antwoordde Dora.

De non schreef alles rustig op, ook de informatie betreffende de afkomst van haar vermoedelijke verwekker. Als laatste de datum van inschrijving, 22 september 1941, en het getal 95, een nummer dat Suzy voor de rest van haar verblijf in dit klooster zou meekrijgen. Daarna depte ze de overtollige inkt met een vloeiblad weg en keek ze weer op.

'Hoe zit het met haar halfbroer, de baby waarover je het gehad hebt?'

'De ouders van meneer Dierckx gaan voor de baby zorgen, moeder-overste. Zij willen hun kleinzoon opvoeden in alle eer en deugd. Ze vertelden me dat ze niet wisten hoe erg de toestand was, totdat hun zoon hun schoorvoetend kwam vertellen dat de Dienst Kind- en Welzijnszorg hem had benaderd in verband met verwaarlozing van zijn kind en dat hij niet goed wist wat hij daarmee aan moest. Hij is zeeman, ziet u, en is dus vaak weg van huis. Ik denk wel dat de baby bij zijn grootouders in goede handen is, en dat zullen we geregeld controleren. Jammer genoeg gaat dat niet op voor Suzy. Hoewel hij haar zijn naam heeft gegeven, willen hij of zijn ouders niets met haar te maken hebben. Hij had het alleen maar gedaan om Josefien indertijd te helpen, zei hij. Maar nu wil hij niet langer opdraaien voor een kind dat niet van hem is.'

Moeder-overste keek naar Suzy. 'Ze heeft het niet getroffen,' zei ze zacht.

Dora zuchtte en schudde haar hoofd. 'Helaas is ze blijkbaar nergens gewenst. Ik heb ook de ouders van Josefien op de hoogte gebracht, in de hoop dat zij hun kleindochter in huis zouden nemen. Maar Josefiens moeder stond er heel afwijzend tegenover. Ze had kinderen en kleinkinderen genoeg en hoefde geen jodenjong in huis, beet ze me kortaf toe. Haar vader was anders, zachter en emotioneler. Hij had medelijden met het kind en heeft geprobeerd zijn vrouw tot andere gedachten te brengen. Maar hij heeft haar niet kunnen overhalen. Boven-

dien ben ik te weten gekomen dat hij van Duitse afkomst is.'

De non schrok zichtbaar. 'Haar grootvader is een Duitser?'

'Nou ja, een echte Duitser kun je hem niet noemen. Zijn ouders zijn omstreeks 1900 vanuit Duitsland hierheen gekomen. Hij woont dus al lang hier in Antwerpen en is meer Belg dan Duitser.'

'Dat weet ik zo net nog niet. Het is oorlog! Nu de Duitsers ons land hebben ingenomen, kan dat wel eens voor narigheid zorgen.'

'Het spijt me, moeder-overste. Ik weet dat haar afkomst niet ideaal is, en ik heb alles geprobeerd haar bij familie onder te brengen, maar niemand wil haar hebben. Er is geen andere uitweg dan het weeshuis. Dit kind kan nergens anders heen.'

De non zuchtte diep. 'Nou ja, ik heb je beloofd dit meisje bij ons op te nemen, en een woord is een woord. Met Gods hulp zullen we haar wel groot krijgen. Is de moeder uit het ouderlijk gezag ontzet?'

'Tijdelijk. Josefien mag haar wel iedere zondag een uurtje komen opzoeken, als ze dat wil, maar alleen onder begeleiding van een zuster. Maar ik verwacht niet dat ze komt. Ze heeft me meer dan eens uitdrukkelijk gezegd dat ze Suzy nooit meer wil zien.'

De non vulde de informatie aan. Een ogenblik was alleen het krassen van haar pen te horen.

'Laten we hopen dat dat inderdaad zo is. Het kind is beter af zonder een zondige moeder,' zei ze terwijl ze de overtollige inkt depte. Na deze woorden stond ze op. Ze nam een belletje dat op het bureau stond en tingelde er even mee, wat Suzy een glimlach ontlokte. Ze vond het een mooi geluid.

Het kind had intussen de kans gekregen om te luisteren en rustig de kamer rond te kijken. Naar het oude eiken bureau, de boekenkast tegen de muur daarachter met in leer gebonden boeken, de fauteuil die bij de open haard stond en het vloerkleed met mooie bruinrode patronen. Ze had ook naar de non gekeken. Naar haar lange, zwart met witte jurk en die rare

hoed met vleugels eraan. Ze was niet bang voor de zuster. Haar ogen keken niet hard en koud, maar ook niet zacht en warm zoals die van Dora. Ze keken… gewoon.

Zuster Valentina kwam de kamer binnen. 'Breng dit kind naar zuster Agnes, zuster. Zij weet wel wat ze moet doen.'

De jonge non knikte, nam Suzy's handje en trok haar zachtjes mee de gang op. Suzy keek nog even achterom naar Dora. Toen was de deur dicht, en was ze alleen met die vreemde vrouw met haar lange jurk en haar gekke hoed. Maar dat vond ze niet erg. Het was allemaal nieuw en leuk. Alles was beter dan die bedompte kamer en die verschrikkelijke eenzaamheid.

Zuster Agnes was klein, volumineus en blozend. Ze had ook zo'n jurk aan en net zo'n hoed op haar hoofd, en haar ogen keken zoals die van Dora. Haar mond leek altijd te lachen, en constant schaterde ze het uit. Suzy voelde instinctief aan dat ze zich veilig zou voelen bij deze vrouw. Ze ging dan ook gewillig mee toen zuster Valentina haar in de handen gaf van zuster Agnes.

'Jij bent dus Suzy?' Ze wachtte niet totdat het meisje kon knikken of antwoorden, maar vervolgde: 'Kom maar met me mee, meisje. Ik zal er persoonlijk voor zorgen dat je er piekfijn uitziet.' Ze lachte weer uitbundig, waarbij haar dubbele kin trilde, en ze ging met het kind een lange gang door. Ze kwamen ten slotte in een grote kamer waar vier enorme marmeren bakken stonden. Uit twee ervan kwam stoom die als een mist boven de wasbakken bleef hangen. Daarin waren vier grotere meisjes met opgerolde mouwen beddengoed aan het wassen op een wasbord dat schuin tegen de wand in de grote witte bakken stond. Suzy keek haar ogen weer uit. Zoiets had ze nog nooit gezien. En wat was alles groot en mooi en netjes!

Zuster Agnes keek haar aan. 'Dit hier is de wasplaats, kindje. Hier worden de lakens en de kleding gewassen, en hier zul jij ook je bad krijgen. Ik denk wel dat dat nodig is.' Ze schaterde weer alsof ze een goede grap verteld had. 'Maar eerst ga ik je haren onder handen nemen. Daar zal beslist een flink stuk af

moeten. Blijf hier maar even staan. Dan pak ik de schaar.' De non ging naar een kast die tegen de wand stond en nam een schaar uit een la. 'Eens kijken,' zei ze, toen ze een lok van Suzy's aaneengeklitte haar vastpakte. Het duurde niet lang voordat het kind de strengen naast zich zag neervallen en er alleen nog een kort, donker kapseltje overbleef.

'Meer kan ik er niet van maken. Maar het staat je beeldig,' lachte zuster Agnes toen ze klaar was. Het maakte Suzy niets uit hoe ze eruitzag. Ze had alleen maar oog voor de meisjes die soms schalks naar haar opkeken en vriendelijk glimlachten terwijl ze verder schrobden. Zuster Agnes nam nu een emmer en schepte daarmee warm water uit de wasbakken. Ze goot die leeg in een kleine zinken tobbe die ze ergens vandaan had gehaald, en vulde het bij met een emmer koud water dat ze oppompte met een pomp die boven een gootsteen hing. Suzy keek verbaasd naar het water dat zomaar tevoorschijn kwam. Zuster Agnes kleedde haar uit. Het lachen verging de non toen ze het gehavende lichaampje zag, waarop de bloeduitstortingen duidelijk te zien waren. Ze sloeg een doek om het magere lijfje om Suzy's naaktheid te verbergen. Het was immers zondig en ongepast je naakt te vertonen, zelfs voor een klein kind.

Voorzichtig tilde ze het kind op, en zette haar in het water. Suzy bleef stokstijf staan. Ze was bang, omdat ze niet wist wat er met haar ging gebeuren. De non zag het en stelde haar gerust. 'Je hoeft niet bang te zijn, Suzy. Ik ga je alleen maar wassen, zodat je weer netjes bent en lekker ruikt.' Voorzichtig waste ze Suzy's gevoelige huid onder de doek, er goed op lettend dat de grotere meisjes zo min mogelijk naakt te zien kregen. Daarna kwamen Suzy's haren aan de beurt. Ondanks de geruststellende woorden van de non was Suzy vreselijk bang. Ze was nog nooit op deze manier gewassen en wist niet wat haar te wachten stond. Toch onderging ze alles stilzwijgend. Ze had in haar jonge leven geleerd dat het beter was alles gewoon te ondergaan. Toen ze er uiteindelijk weer uit werd getild, en de vrolijke, mollige zuster haar droogwreef, voelde ze

zich al wat meer op haar gemak. Daarna werd ze weer aangekleed met wat gekregen oude kledij en een roze geruite schort. Suzy keek vol verwondering naar de frisse, roze kleur. Zoiets moois had ze nog nooit gezien. Daarna nam zuster Agnes haar mee door weer een lange gang tot in een grote ruimte, waar in Suzy's ogen wel honderd kinderen zaten. In werkelijkheid waren het er achtentwintig, allemaal kinderen jonger dan vijf. Twee oudere meisjes zaten bij de kinderen en hielden hen in de gaten of hielpen hen bij de verzorging of bij hun spel.

'Dit is Suzy,' stelde de non haar aan hen voor. 'Ik durf gerust te zeggen dat het een gemakkelijk kind is.' Ze schaterde weer en keek toen omlaag naar Suzy. 'Dit hier is Hilde,' zei ze, terwijl ze met een mollige vinger naar een mager, lang meisje met grote bruine ogen en bijeengebonden donkere haren wees, 'en dat is Maria.' Haar vinger verhuisde naar een kleinere jonge vrouw met blonde krullen en blauwe ogen. 'Zij zullen je helpen. Als er iets is of als je iets nodig mocht hebben, kun je dat altijd aan hen vragen.'

Suzy keek naar de twee oudere meisjes. In haar ogen zagen ze er als jonge vrouwen uit. Ze zagen er niet uit zoals haar moeder, maar ook niet zoals zuster Agnes. Ze waren anders, maar ze kon niet verwoorden hoe anders. Ze wendde haar ogen naar de spelende kinderen. De grootste kinderen waren buiten aan het spelen. Dat hoorde ze aan het gejoel en dat zag ze door de openstaande deur. De kleinsten waren binnen met zelfgemaakte poppen, houten blokken en stoffen ballen aan het spelen. Suzy had zoiets nog nooit gezien. Ze kende geen speelgoed.

Maria pakte haar hand en vroeg haar aandacht. 'Wil je graag buiten spelen, Suzy?' vroeg ze vriendelijk. Maar het kind schudde haar hoofd. Ze trok Maria met zich mee en wees naar een pop waarmee een van de kinderen zat te spelen. 'O, heb je graag een pop om mee te spelen? Dat kan geregeld worden. Zullen we er eentje uitkiezen?' Ze nam Suzy mee naar een kast en opende een van de deuren. Daarin lagen nog meer hand-

gemaakte poppen en ballen en blokken. Suzy wist niet waar ze het eerst moest kijken, maar koos ten slotte een gebreide pop met zwarte kraaloogjes, een met rode draad geborduurde mond en een gehaakt jurkje. Met dat zachte hebbeding in haar armen bleef ze naar de kinderen zitten kijken. Alles wat ze zag, was zo onwezenlijk, zo onecht. Het was alsof ze droomde.

Maar het beste moest nog komen. Dat gebeurde toen ze een bel hoorde. Toen riep Hilde alle kinderen bij elkaar, en moesten ze met haar mee. Maria nam Suzy bij de hand en volgde de groep. Zuster Agnes bleef achter. Suzy volgde het groepje, niet wetend waar ze naartoe werd gebracht. Maar toen kwam ze in een grote ruimte waar een lange rij tafels en stoelen stond. Het rook er heerlijk, naar soep en kruiden. Suzy's maag begon ervan te knorren. Er stonden ook borden en bestek op de tafels. De grootste kinderen gingen op een stoel zitten, en de kleinere werden er door Hilde en Maria op geholpen. Suzy bleef onwennig staan, maar Maria trok haar mee naar een lege stoel. 'Ga jij hier maar zitten, Suzy,' zei ze vriendelijk.

Toen een andere zuster vooraan met een houten stok op de tafel tikte, werd het plotseling muisstil. Iedereen vouwde zijn handen, en er werd hardop gebeden. Zelfs de kleinsten murmelden mee. Suzy wist niet wat er gaande was, maar probeerde haar vingers op dezelfde manier in elkaar te vouwen als de anderen.

Toen het gebed klaar was, nam het geluid van rammelende borden en eetgerei de overhand. Maria en Hilde schepten voor haar en de andere kleintjes soep in, maar pas toen ze zag dat iedereen een lepel nam en begon te eten, durfde Suzy dat ook te doen. Lekker! Ze dacht dat het bij de soep zou blijven, maar tot haar verwondering kwam er daarna nog ander eten. Volgens Maria was het puree van aardappelen en kool, en voor Suzy was dat het heerlijkste maal dat ze ooit had gehad. Haar maag zat voor de eerste keer in haar jonge leventje echt vol.

Daarna kwam er weer een verrassing, toen ze naar een an-

dere ruimte gebracht werden. 'Dit hier is de badkamer,' zei Maria zacht. 'Hier moet je je 's morgens en 's avonds wassen. Doe je schort en je jurkje maar uit en was je handen en je gezicht. Ook je oren!' Suzy zag dat alle wanden in de grote ruimte vol hingen met geëmailleerde wastafels met kraantjes erboven. Alleen twee deuren onderbraken deze opstelling. Door de eerste deur waren ze binnengekomen, en de andere stond links daarvan. Maria had haar aan een van de wastafels gezet, maar Suzy was bang iets fout te doen en bleef onbeweeglijk staan. Bovendien deed ze haar roze geruite schortje niet graag uit. Ze vond het heel mooi en was bang dat ze het zou verliezen als ze het uittrok.

Maar Maria gaf haar geen kans om haar vrees uit te spreken. 'Vooruit, meisje. We hebben geen eeuwigheid de tijd! Je bent groot genoeg om je schort en je jurk uit te doen. Kijk, de anderen zijn al klaar.' Ze hielp Suzy zich uit te kleden en waste haar gezicht en handen met een ruw washandje. Daarna kreeg het meisje een nachtjapon aangetrokken en werd ze meegenomen door de andere deur. Toen Suzy daar naar binnen keek, werden haar ogen groot. Ze zag een – naar haar maatstaven – enorme ruimte met vier getraliede ramen waarin aan twee kanten bedden op een rij stonden. Mooi opgemaakte bedden! Met zachte matrassen, witte lakens en warme dekens. Toen Maria haar in een van de bedden stopte, voelde Suzy zich de koning te rijk. Haar kleine, magere lijfje drukte zich genietend op de stromatras, en haar kleine handjes streken vol eerbied over de witte lakens en de zachte dekens. Ze wist niet eens dat er zulke zachte bedden bestonden. Ze keek in het schemerdonker naar de andere bedden en naar de kinderen die erin lagen. Sommige sliepen al. Andere murmelden een gebed of waren zacht met elkaar aan het praten. Ze dacht niet aan haar moeder, en ook niet aan die muffe kamer of haar broertje. Ze bedacht alleen dat ze zich hier nooit eenzaam zou voelen, met al die kinderen om haar heen en die vrouwen met die rare hoeden en Maria en Hilde. Ze dacht aan het lekkere eten waarvan ze zo veel kon

eten totdat ze bijna niet meer kon. En natuurlijk dacht ze ook aan het bed waarin ze nu zo knus en warm lag. Nee, ze wilde niet terug. Ze zou braaf zijn en alles doen wat haar gevraagd werd, zodat ze voor altijd hier zou mogen blijven.

Met die laatste gedachte in haar hoofd viel ze ten slotte uitgeput in slaap. Voor de eerste keer in haar jonge leven zonder een knorrende maag en met een fijn gevoel van geborgenheid…

Hoe kun je leven in de wetenschap dat niemand van je houdt?

Suzy groeit op in het weeshuis van de zusters van de liefde. Maar liefde, dat is nu juist waar het aan ontbreekt. Het is regels en straffen wat de klok slaat. Met haar vragen en problemen kan Suzy bij niemand terecht en voor een knuffel of een troostend gebaar is geen ruimte. Het is een gemis dat ze haar hele leven zal blijven voelen, ook in haar huwelijk. Suzy vreest dat ze nooit zal ervaren wat echte liefde is.

De Vlaamse Anne-Marie Hooyberghs tekent Suzy's waargebeurde verhaal op met zo veel zorg en compassie, dat het geen lezer onberoerd zal laten.

ISBN 978 94 0190 215 1 NUR 344

9 789401 902151

www.zomerenkeuning.nl